

Vogels in het taalgebruik en vogelaartypen

In het taalgebruik vliegen de uitdrukkingen en gezegden die iets met vogels te maken hebben je om de oren. Tussen het gedrag in de menselijke samenleving en dat in het dierenrijk zijn veel overeenkomsten te vinden. De bekende primatoloog Frans de Waal wijst daarop in veel van zijn studies naar het gedrag van apen. Ook in de vogelwereld zijn gedragingen te duiden, die parallellen vertonen met menselijk gedrag. Mensen menen soms bij anderen vogelgedrag te herkennen; in het taalgebruik zijn daar verwijzingen naar te vinden. In de wetenschappelijke wereld probeerden ornithologen vroeger nogal eens bij elkaar vliegen af te vangen. Ze stonden daarbij als kemphanen tegenover elkaar. Wat een rust heerst er dan bij vogelwerkgroepen, vogelwachten of hoe ze verder ook heten en op plekken waar mensen die soorten willen scoren samen zijn. Daarop is meer het 'Waar duiven zijn vliegen duiven heen' van toepassing, een uitdrukking die slaat op het feit dat gelijk-gearde mensen elkaars gezelschap zoeken. Trots als een pauw kan een ontdekker van een nieuwe soort deze melden, waardoor hij zich dan goed in zijn dons kan voelen. Om in de top te blijven moet hij of zij hard werken. De gebraden duiven vliegen niemand in de mond. Imponeergedrag zoals bij hanen het kukelen en het snateren als een eend wordt door de liefhebbers niet op prijs gesteld. Het zich als zanglijster manifesteren evenmin, het is opvallend gedrag dat commentaar oproept. De kans is dan aanwezig langzaam maar zeker te verdwijnen naar de rijen van de grauwe vliegenvangers. 'Kalt stellen' noemen de Duitsers dat. Van een onopvallende kan dan hooguit wellicht door de betreffende persoon nog gemuggenzift verwacht worden. Zijn mening doet er dan niet zoveel meer toe. Brilduikers worden zeer zelden gesignaleerd bij vogelaartypen. In de strenge winter van 1962/1963 is aan de rand van het Veluwemeer bij Harderwijk een vogelaar aangetroffen die duikpogingen deed om zijn bril terug te krijgen. Die was hem bij een poging om een gewonde knobbelzwaan uit een wak te redden van zijn hoofd gempet. Wie bonte strandlopers wil zien moet eens meegaan met een week-einde naar een van de Waddeneilanden. Waar ooit in vogelaarsgroepen het stemmig groen in de kleding overheerste, treft men nu een bonte

verzameling kleuren aan. De rondrennende steltlopers laten zich daar niets aan gelegen liggen. Nu we het over kleuren hebben, af en toe bevindt zich in een excursie een opvallend kleurig figuur. Zo iemand wordt dan aangeduid als het goud-haantje. Een heel bijzonder vogelaartype was de wat oudere man met een grijze hardos en donkere bril aan het ontbijt met een groep vogelaars in een hotel in Spanje. Op zijn buik, net onder de tafel, hing een linnen draagtasje, waarin op slinkse wijze allerlei lekkere broodjes verdwenen voor de lunch. Hij werd sindsdien de buidelmees genoemd. Door zoölogen zou hij zijn aangeduid met de minder vleiene naam buidelrat. Voor velen is het vogelen een sociaal en gezellig gebeuren en dat wil men graag zo houden. Zoals bij veel groepsuitingen vervagen rangen en standen en ontstaan kleine groepen, die de hobby laten aansluiten bij andere aangename zaken. Het zijn paapjes (smulpapen) die het er goed van nemen en gelijk hebben ze. Vogels kijken is leuk, maar de organisaties die zich bezighouden met vogelstudie en vogelbescherming moeten wel geleid worden. Om dit goed te kunnen doen zijn bestuurders noodzakelijk die veel in hun mars hebben, op diverse fronten hun partij kunnen meeblazen en bovendien veel tijd en energie hebben. Een bepaald type vogelaar dus. Wanneer de belangen van vogels in het geding zijn, wordt van hen -en dan met name van de voorzitter-verwacht, dat daarop kan worden ingespeeld en ook de organisatie nog goed wordt geleid. Daar heb je bijna managerstypen voor nodig. Het moeten notenkrakers zijn om noodzakelijke beslissingen te kunnen nemen. Tegelijkertijd sijsjeslijmers om zaken met elkaar te verbinden. Verder het type Moeder de Gans voor de samenhang en de gezelligheid. De tijd met lachwekkende karikaturen van goedmoedige en welwillende baardmannen, lurkend aan een pijp waaruit een soort puddingaroma opsteeg is reeds lang voorbij. De outfit is veranderd. Van knickerbocker met lange geitenharen kniekousen naar casual met jasje en spijkerbroek. Als iemand een of meer bestuurslidmaatschappen goed wil vervullen, heeft die zijn handen daarna al vol. Het zoeken naar een bestuurslid is dan ook een speurtocht naar een witte raaf.

Penlijster